

Susitarimai dėl mokymosi: pasidalyta atsakomybė už sėkmę

Irma Neseckienė,
Ugdymo plėtotės centro metodininkė

Ugdymo proceso tikslas

Pritaikyti ugdymo turinį taip, kad kiekvienas mokinys pagal savo poreikius ir išgales

- bręstų kaip asmenybė, ugdytųsi pilietinę ir tautinę savimonę,
- įgytų kompetencijų, būtinų tolesniam mokymuisi ir prasmingam, aktyviam gyvenimui šiuolaikinėje visuomenėje.

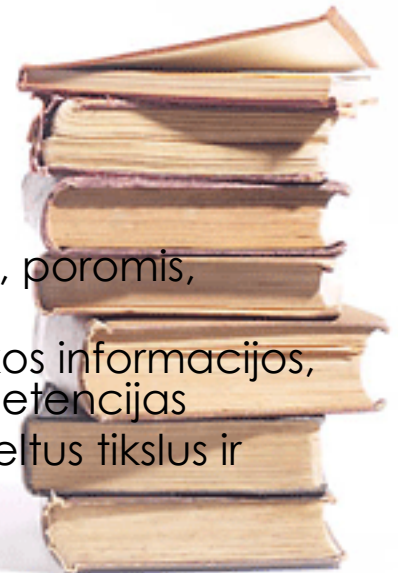
Bendrosios programos (2008) apie individualizavimą ir diferencijavimą

- 16.2. mokytojas mokymo metodus ir mokymosi veiklas parenka ir organizuoja taip, kad mokymas atitiktų mokinių patirtį, gebėjimus, polinkius, mokymosi stilių, pasirengimą mokytis, turimus išteklius ir priemones, emocinį klasės klimatą;
- 16.3. mokymosi medžiaga ir metodai turi skatinti mokinius aktyviai veikti: klausti, tyrinėti, ieškoti, bandyti, pritaikyti, analizuoti, spręsti problemas, kurti. Mokiniai turėtų mokytis įvairaus sudėtingumo kontekstuose, paliekant erdvės pasirinkti jiems tinkamą veiklą ir patirti mokymosi sėkmę.

Individualizuojama, kai

- Atsižvelgiama į mokinių
  - turimą patirtį,
  - psichologinius ypatumus,
  - mokymosi stilių ir tempą,
  - asmeninius poreikius,
  - socialinę, kultūrinę aplinką,
  - brandą.
- Keliami skirtingi mokymosi tikslai
- Numatomos skirtingos veiklos
- Teikiamos skirtingo sunkumo užduotys
- Sudaromos galimybės mokiniams dirbti individualiai, poromis, grupėmis
- Leidžiama mokiniams patiems pasirinkti, kaip jie ieškos informacijos, ją analizuos ir pristatys, pademonstruos įgytas kompetencijas
- Mokinių pasiekimai vertinami atsižvelgiant į jiems iškelto tikslus ir padarytą pažangą

Individualizuotas mokymasis didina lygiateisiškumą ir efektyvumą

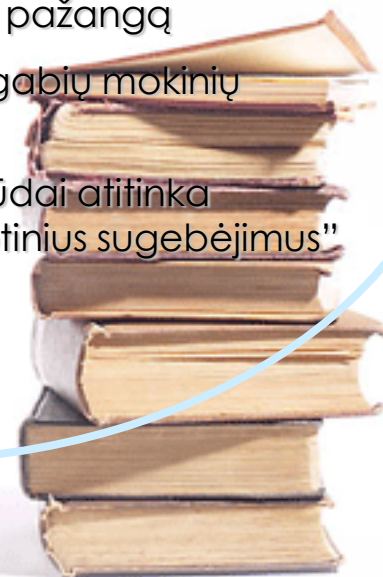
Teisingumas

- Mažinamas pasiekimų skirtumas
- Atsižvelgiama į įvairių mokinių grupių poreikius
- Remiami mokiniai iš žemesnių socialinių ekonominių grupių
- Kiekvienam vaikui teikiama parama, kad pasiektų bent minimalių rezultatų

**Individualizavimas
užtikrina
teisingumą**

Efektyvumas

- Kiekvienas vaikas realizuoja savo siekius
- Kiekvienas vaikas daro maksimalią pažangą
- Nustatomi gabių mokinių siekiai
- Mokymo būdai atitinka "įvairius protinius sugebėjimus"

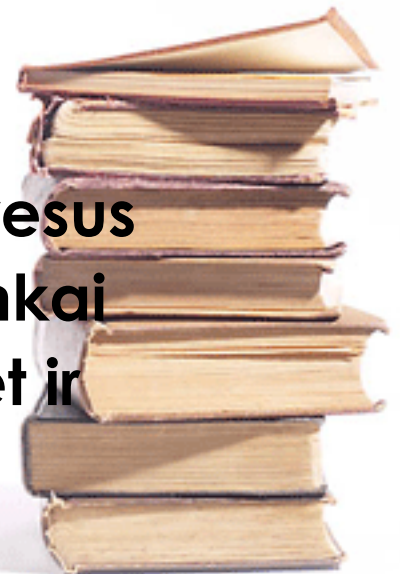
Ugdymo diferencijavimas

- Diferencijavimas - ugdymo turinio pritaikymas skirtingiems klasės mokinių sugebėjimų lygiams, polinkiams, poreikiams, kad kiekvienas, **pagal savo išgales, pasiektų kuo geresnių rezultatų**
- Diferencijuojamas ir pritaikomas
  - Turinys
  - Procesas
  - Rezultatas

Ugdymo turinio pritaikymas

- Ugdymo turinys – dalyko žinios, supratimas, gebėjimai, kuriuos tikimasi, kad mokinys įgis
- Ugdymo turinys pritaikomas ir parenkamas taip, kad :
  - būtų prasmingas mokiniams
  - atitiktų mokinių poreikius ir interesus
  - būtų pritaikytas mokymosi aplinkai
  - skatintų ne tik išmokti faktus, bet ir mąstyti, pritaikyti įgytas žinias

Naujos informacijos pateikimo metodų pritaikymas

- Naujų sąvokų ar gebėjimų pateikimo metodai gali būti labai įvairūs:
  - stebėjimas
  - skaitymas
  - klausymas
  - praktinė veikla
- Mokytojas aprūpina mokinius medžiaga ir šaltiniais, o mokiniai patys randa reikiamą informaciją
- Naudojamos įvairios technikos, pvz.:
  - sudaromos mokinių poros ar grupės, kuriose vienas skaito, o kitas/kiti klauso
  - rodomi paveikslai ir klausama
  - paklausama mokinių, ką jie jau žino
  - paprašoma sužinoti iš tėvų, kaimynų ir kt.

Praktinės veiklos ir užduočių pritaikymas

- **Praktinės veiklos ir užduotys turi padėti mokiniui įsisavinti naują informaciją, suprasti jos prasmę ir pritaikyti, t.y. pasiekti rezultatą, įtvirtinti žinias ir gebėjimus**
- **Rezultato/pasekmių metodai:**
  - rašymas
  - kalbėjimas
  - piešimas
  - produkto kūrimas, gaminimas
- **Naudojamos įvairios technikos, pvz.:**
  - mokiniai rašo trumpus rašinius
  - grupėje kuria plakatą;
  - vaidina ir kt.

Vertinimas padeda pažinti mokinius

- Vertinimo metu surenkama informacija apie tai:
  - ką mokiniai jau žino ir geba
  - ko jie dar nežino ir negali padaryti
  - kas juos domina
  - kokią jie turi mokymosi patirtį
  - kokie mokymosi stiliai jiems geriausiai tinka
- Vertinimo informacija panaudojama sprendžiant kaip mokyti toliau - planuoti pamokas visai klasei, turint omenyje skirtingus klasės mokinius ir numatant ugdymo turinio diferencijavimą

Pamokos mokymosi uždaviniai – pagrindinis mokytojo planavimo įrankis

- Nurodo tai, ko norime mokinius išmokyti: įgūdžius, gebėjimus, žinias ir supratimą
- Remiantis mokymosi uždaviniais parenkamos aiškios, glaustos, su konkrečia veikla susijusios užduotys, sudarančios galimybes kiekvienam mokiniui (mokinių grupei) pasiekti kuo geresnių rezultatų
- Atlikta užduotis rodo, kaip mokinys pasiekė iškeltų uždavinių, kaip įsisavino medžiagą ir leidžia įvertinti pažangą.

Mokymosi uždaviniai padeda susitarti mokytojui su mokiniais dėl

- pamokos siekių
- laukiamų rezultatų
- įtraukia mokinius į vertinimą

Uždaviniuose numatoma, kaip mokiniai parodys rezultatą - žinias, supratimą, gebėjimą, nuostatas

Veiklų planavimas mokymosi uždaviniams pasiekti

- Ką mokiniai turės daryti ir veikti, kad mokymosi uždaviniai būtų pasiekti.
- Veiklos ir užduotys turi būti pakankamai įvairios, kad mokytojas galėtų išlaikyti mokinių susidomėjimą
- Veiklų paskirtis skirtinga:
  - išmokti naują medžiagą,
  - pakartoti,
  - pertvarkyti,
  - pritaikyti,
  - praturtinti,
  - patikslinti jau įgytas žinias, supratimą, gebėjimus ir nuostatas
- Numatomos skirtingos užduotys ir veiklos skirtingų poreikių mokiniams ar jų grupėms
- Planuojant veiklos užrašomos labai trumpai

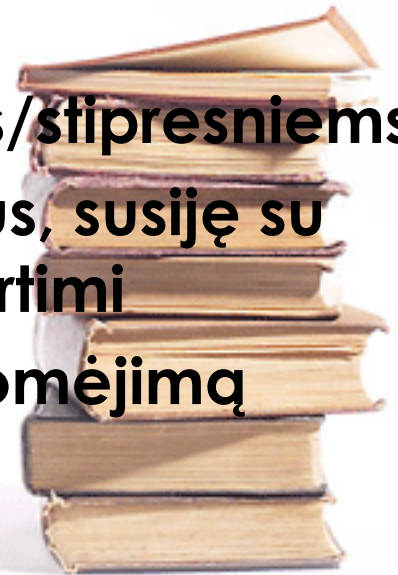
Mokymosi veiklų įvairovė

- Kad patenkintume įvairius poreikius, skatintume, stiprintume ir palaikytume motyvaciją
- Kad padėtume mokytis ir susikaupti
- Kad sustiprintume įgyjamą mokymosi patirtį ir įtvirtintume įgytą
- Diferencijuotume turinį, procesą ar rezultatą pamokoje
- BP reikalavimai – iššūkis kiekvienam mokiniui

Mokymosi medžiaga

- **Prieinama kiekvienam**
- **Prieinama skaitmeninė laikmena**
- **Prieinama iš anksto**
- **Naudojamos spalvos, spalvotas popierius, įvairūs šriftai**
- **Papildoma medžiaga silpnesniems/stipresniems**
- **Tikslai ir mokymosi uždaviniai aiškūs, susiję su BP, remiasi mokinių mokymosi patirtimi**
- **Iliustracijos žadina ir palaiko susidomėjimą**

Projektai

- **Projektinė veikla įdomi ir veiksminga**
- **Projekto rezultatų kiekvienas siekia pagal savo mokymosi stilių ir pasiekimus pademonstruoja skirtingai**
- **Mokiniai skatinami atlikti tyrimus, ieškoti, kas įdomu ir patrauklu dalyke**

Vertiname mokymąsi

- **Kiekvienos pamokos pradžioje įsivaizduokite savo silpniausią/vidutinį/stipriausią mokinį**
- **Pamokos pabaigoje atsakykite sau į klausimą:
Ar suteikiau kiekvienam iš jų galimybę įgyti mokymosi patirties ir ką jie išmoko?**

Keliame klausimus

Ar visi mokiniai (skirtingais lygiais):

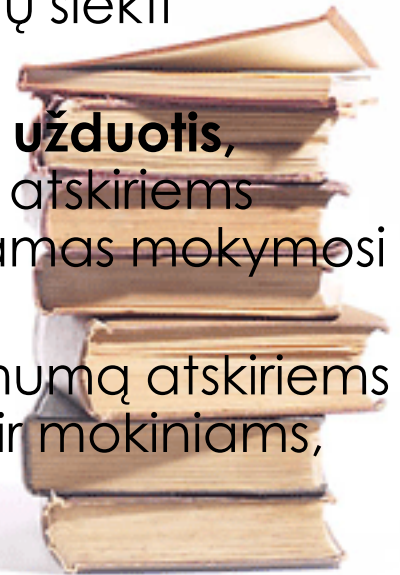
- **Padarė pažangą ir kokią?**
- **Aktyviai dalyvavo pamokoje?**
- **Siekė pažangos?**
- **Pasiekė tinkamą gebėjimų lygį?**
- **Tobulino kritinio mąstymo, tyrimo, analizės, problemų sprendimo gebėjimus?**
- **Ugdėsi nuostatas (darbštumas, punctualumas, lankomumas)?**

Ugdymo proceso vertinimas ir koregavimas

Remiantis ugdymo proceso vertinimu priimami sprendimai apie:

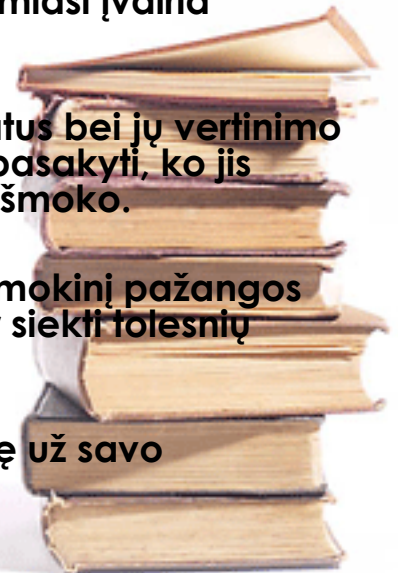
- **ugdymo turinį** – ar padėjo siekti iškeltų tikslų, ar buvo tinkamas ir prieinamas kiekvienam mokiniui, tarp jų ir turintiems mokymosi sunkumų, kad jis galėtų siekti pažangos;
- **mokymo metodus ir strategijas, mokymosi užduotis, šaltinius, išteklius** – ar jie efektyvūs, ar tinka atskiriems mokiniams, jų grupėms, visai klasei, ar tinkamas mokymosi tempas;
- **mokymosi tikslus bei uždavinius** – jų tinkamumą atskiriems mokiniams, jų grupėms, visai klasei, tarp jų ir mokiniams, turintiems specialiųjų poreikių.

Ar mūsų veiklos tikslingos, veiksmingos ir rezultatyvios?

Mokytojas

- pažįsta savo mokinius: jų poreikius, mokymosi stilių ir tempą;
- geba atpažinti specialiuosius poreikius ir į juos atsižvelgia konkretindamas ugdymo tikslus ir uždavinius;
- kuria mokiniams mokymosi galimybes, planuodamas remiasi įvairia mokinių mokymosi patirtimi.
- derina pamokos mokymo/si uždavinius, veiklas ir rezultatus bei jų vertinimo kriterijus – ar jie suprantami mokiniams, ar mokinys gali pasakyti, ko jis dabar mokosi, ką daro, kad išmokytų ir iš ko supras, kad išmoko.
- mokinių darbuose atspindi vertinimą: vertinimas kreipia mokinį pažangos link ir nurodo konkrečius būdus, kaip patobulinti darbą ir siekti tolesnių mokymosi tikslų.
- planuoja paramą mokiniams, ugdo mokinių atsakomybę už savo mokymąsi ir įgyvendina tai kiekvienoje pamokoje.

Ar mūsų veiklos tikslingos, veiksmingos ir rezultatyvios?

Mokytojas

- Įgyvendindamas programą individualizuoja, plėtoja mokymo turinį ir planuoja laiką tikslingoms mokymosi veikloms.
- efektyviai naudoja laiką savarankiškam mokinių mokymuisi ir jų bendradarbiavimui.
- ugdymo turinį planuoja lanksčiai: pagrindžia detalizavimo ir/ar koregavimo būtinybę, priežastis ir laukiamą poveikį mokymui ir mokymuisi; naudojasi informacija apie mokinių pažangą ir pasiekimus koreguodamas ugdymą.
- pritaiko ugdymo turinį specifiniams ugdymo kontekstams: specialiųjų poreikių vaikams, gabiems vaikams, tautinių mažumų vaikams, migruojančių darbuotojų vaikams ir kt.

Ar mūsų veiklos tikslingos, veiksmingos ir rezultatyvios?

Mokytojas

- Žino, naudoja ir tikslingai taiko pamokoje įvairias ugdymo strategijas, žadinančias ir plėtojančias mokinių kritinį mąstymą, kūrybiškumą ir problemų sprendimo gebėjimus.
- Pagrįstai ir tikslingai naudoja grupinio darbo metodus: taiko įvairius grupavimo būdus, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pamokos uždavinius ir kuriamos ugdymo aplinkos ypatybes.
- Taikydamas IKT atsižvelgia į mokinių šioje srityje turimą patirtį ir gebėjimus, paiso integracinių ryšių su informacinių technologijų dalyku.

Ar mūsų veiklos tikslingos, veiksmingos ir rezultatyvios?

Mokytojas

- Parinkdamas ir pritaikydamas mokymo ir mokymosi medžiagą orientuojasi į mokinių mokymosi stilius, jų poreikius, interesus ir galias.
- Diferencijuodamas pagal užduotį, procesą ar rezultatą, įvairiai struktūruodamas ir transformuodamas medžiagą sudaro galimybes kiekvienam mokiniui patirti sėkmę.

Ar mūsų veiklos tikslingos, veiksmingos ir rezultatyvios?

Mokytojas

- aktualizuoja ugdymo turinį, susieja jį su realiu gyvenimu, mokinių kasdienio gyvenimo poreikiais formuluodamas mokymosi uždavinius.
- išlaiko dermę tarp dalyko žinių ir supratimo bei dalyko ir bendrųjų gebėjimų ugdymo, tarp akademinės ir praktinės ugdymo krypties.

Ar mūsų veiklos tikslingos, veiksmingos ir rezultatyvios?

Mokytojas

- kuria aplinką, kurioje mokinys jaučiasi saugus ir pasitiki savimi ir kitais, nebijo klausti ir/ar suklysti atsakydamas į klausimą.
- Sudaro sąlygas mokiniams laisvai ir saugiai naudotis fizine erdve.
- Atliepdamas mokinių įvairovę, kuria įvairius mokymosi kontekstus: labiau akademinį ar praktinį, individualų ar grupinį, labiau savarankišką ar daugiau paramos reikalaujantį ir kt.
- pripažįsta įvairius besimokančiųjų vaidmenis mokymosi procese ir sudaro galimybes mokiniams tuos vaidmenis suprasti, atlikti ir išmokti geriausiai kaip gali.
- sudaro fizines ir psichologines galimybes mokiniams bendrauti ir bendradarbiauti, rodyti iniciatyvą, veikti savarankiškai, rasti bendraminčių.

Ar mūsų veiklos tikslingos, veiksmingos ir rezultatyvios?

Mokytojas

- pamokos laiko nenaudoja tam, ką galėjo atlikti iš anksto; negaišta laiko įvairiems organizaciniams aspektams, pvz., darbo grupėmis organizavimui ir kt.; efektyviai paskirsto laiką užduotims atlikti.
- derina mokymo ir mokymosi tempą: „nepalieka“ mokinių, mokiniai nenuobodžiauja laukdami kitos veiklos ar užduoties.
- pasitelkia mokyklos ar bendruomenės išteklius, padedančius mokiniams patirti pažinimo ir mokymosi džiaugsmą ir vertę.
- reguliuoja mokymosi krūvius: dera pratybos klasėje su namų darbais (turinio ir apimties prasme).
- bendradarbiauja su kitais mokytojais ir tėvais diferencijuodamas mokymosi formas ir krūvius.

Ar mūsų veiklos tikslingos, veiksmingos ir rezultatyvios?

Mokytojas

- panaudoja vertinimą mokinių motyvacijai skatinti.
- vertinimo metodus ir strategijas naudoja siekdamas, kad kiekvienas mokinys patirtų sėkmę.
- taiko vertinimą, kuris padeda mokiniui mokytis: informaciją apie savo mokymosi patirtį, pasiekimus ir pažangą mokinys gauna dažnai, jis mokomas vertinti ir įsivertinti.
- vertina individualią mokinio pažangą, nurodomos spragos ir būdai jas ištaisyti.

